

نخست باید افکار عمومی را با علم و عرفان آشنا ساخته و خود را
بشعر و ادب محتاج کنیم. سپس از آثار ارجمند شعرای مبتدع بهره‌مند
گردیم

وحید

لغز و معما

چون قسمت عمده از محتویات مجله ارمغان تحقیقات و
انتقادات دقیقی ادبی و رموز شعری و تذکار بهترین منتخب آثار
شعراء و ادبای شهیر است تحقیقی در باب دو موضوع لغز و دلکش
(لغز و معما) نموده بی مورد ندانستیم مختصر گنجگاوای مزبور را
جهت مزید اطلاع قارئین محترم در صفحات این مجله بمنصه اشعار
رسانیم بدو ابان اختلاف و تمیز این دو صناعت را نموده و پس از آن
بذکر زبده امثال منتخبه در مجله اقتصار میجوئیم.

الغاز و تعیمه دو صنعتند از صنایع علم بدیع که بعضی از علمای عام
فصاحت و بلاغت در کتب خود یک صنعت دانسته و علی العموم لغز اسم
برده‌اند و معنی - لغوی آن عبارت است از راه پیچیده و صعب که
بر رونده دشوار باشد و فارسی زبانان آن را چپستان ضبط کرده‌اند که
لغتی بغایت صحیح و معلوم است که بمناسبت صعوبت ایصال در اصل چیست
آن « بوده و در اصطلاح عبارت است از اشاره بسوی موصوفی مجهول
به بیان صفات او و یا اشاره باسم مقصود در صورتی که قلب و تصحیف
و تبدیل « بخطا خواندن نظم و نثر » و بعضی تصرفات دیگر در عبارت
ملحوظ گردد . .

بهر حال برخی دیگر از علماء فن توفیر و تفاوتی بین لغز و معما قائل

شده و معمر را از افراد لغز نهمرده و گفته اند معمری آنست که بنام کسی یا چیزی اشارت کنند بر مز که فهم آن موقوف بتصحیف یا تجزیه و ترکیب باشد در حقیقت قسمت دوم از تعریف مذکور لغز را معمری انحصار داده اند ولی در معمری بهتر آنست که از الفاظ بطور سلامت معنای صحیح دیگری مفهوم شود و معلوم نکردد که تعمیمه در آن است چه اصل و ریشه معمری از عمی بمعنای کوری و ناپیدائی است و از لفظ تعمیمه کور کردن گفتار و سخن پوشیده و نهانی گفتن مستفاد میشود و چون ما قائل بدو گانه بودن و دوئیت این صنعت شدیم خوبست بخوبی خود لغز را هم تعریف کنیم تا از امثله لغز و معمری در نظر اول حجاب ابهام بر گرفته شده لباس تمایز پوشند . پس میگوئیم الغاز عبارت است از اینکه چیزی را در شر یا نظم پوشیده گفته و از حقیقت آن سؤال نمایند

محض نمونه و تشخیص این دو صنعت از هم علی العجاله بدو مثال عربی و فارسی اکتفا نموده و بعدا مثال لطیف تر که در نظر است خواهیم نکاشت

در لغز انگشتی

چيست آن بيگر خميده چونون روز و شب با الف شده مقرون
سنگ در بر گرفته چون قرهاد خم گرفته چوقامت مجنون
گر کشف نيست سنگ پشت چراست ورنه مار است حلقه چون شده چون
حامی ملکست سليمان است حافظ گنج خانه قارون

در لغز قلم

واھيف مذبوح علی صدر غيرہ يترجم عن ذی منطق و هو ابکم
تراه قصيرا کلهما طال عمره و يضحی بليغا و هو لا يتکلم

ن « پير زاده »